

Programma van maatregelen Stekene, Merlanstraat

1 Gemotiveerd advies

Naar aanleiding van een verkavelingsvergunning heeft BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van *IMWO INVEST N.V.* een archeologienota opgemaakt voor een terrein te Stekene, Merlanstraat.

Het vooronderzoek omvatte een combinatie van verschillende onderzoeksmethodes. De bureaustudie werd opgevolgd door een verkennend archeologisch booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek.

De bureaustudie toonde aan dat het plangebied archeologisch potentieel inhield. Dit gezien:

- 1) de ligging van het onderzoeksgebied op de overgang van de dekzandrug Maldegem-Stekene naar de Moervaartdepressie een reële kans op steentijdsites aanwijst. Er werden in het verleden reeds prehistorische vondsten gedaan. Voorts heeft een studie aangetoond dat de locatie op de dekzandrug aan de depressie zowel tijdens het laat-paleolithicum als tijdens het mesolithicum gegeerd was.¹
- 2) het plangebied aan de zuidelijke zijde begrensd wordt door de Brugse Heirweg en er Romeinse artefacten in de ruime omgeving van het onderzoeksterrein werden aangetroffen.
- 3) een gedeelte van de gemeente Stekene tijdens de middeleeuwen bezet werd door het zogeheten Koningsforeest maar er in de ruime buurt van het onderzoeksterrein tijdens de 10^e eeuw een houten versterking tegen de Noormannen en in de 12^e eeuw een Cisterciënzerabdij werd opgericht. Vanaf de 13^e eeuw werd het koningsforeest systematisch ontgonnen door deze abdij van Boudelo.

Samenvattend kan gesteld worden dat men verwachtte dat er zich mogelijke archeologische waarden als steentijdvondsten (indien er een podzolbodem bewaard was) en/of grondsporen (indien de oorspronkelijke bodemopbouw afdoende bewaard was) zouden manifesteren.

De doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – werd tijdens de bureaustudie niet gehaald. Teneinde een antwoord te kunnen bieden op alle onderzoeksvragen werd verder vooronderzoek uitgevoerd.

De bevindingen van de bureaustudie werden getoetst aan een archeologisch booronderzoek en proefsleuvenonderzoek. Geofysisch onderzoek zou in deze onderzoekssituatie weinig meerwaarde betekend hebben gezien er geen stenen structuren verwacht werden. Indien deze toch aanwezig waren zou ander vooronderzoek alsnog noodzakelijk geweest zijn om bijvoorbeeld grondsporen te onderzoeken. Een veldkartering had evenmin kenniswinst opgeleverd aangezien de archeologische waarden zich niet in de bouwvoor bevinden. Landschappelijke boringen daarentegen zouden meer duidelijkheid bieden over de gaafheid van de bodem. In het kader van (een) eventuele steentijdsite(s) is dit namelijk het eerste dat moet geëvalueerd worden. Toch werd er gekozen voor archeologische boringen gezien deze een gelijkaardig opzet hebben, maar een enigszins ander grid volgen en er monsters genomen worden om de aanwezigheid en hoeveelheid aan steentijdartefacten te bepalen. Proefputtenonderzoek in functie van (een) prehistorische artefactensite(s) was voorlopig evenmin een optie gezien er nog geen zekerheid was omtrent al dan niet aanwezigheid van steentijdsites ter hoogte van het onderzoeksgebied.

¹ Crombé et al., 2013

De meest interessante en efficiënte onderzoeksmethode vormde een combinatie van archeologisch verkennend (en indien nodig waarderend) booronderzoek en proefsleuvenonderzoek. Zoals hierboven reeds aangegeven leek een archeologisch booronderzoek aangewezen omdat men op deze manier zowel inzicht kon verwerven in de bodemopbouw als het steentijdpotentieel kon evalueren. Deze genomen monsters werden immers gezeefd op zeven met een maaswijdte van 2mm om eventueel aanwezige kleine vuursteenartefacten op te sporen. Proefsleuvenonderzoek werd als de beste methodiek aanzien om een inschatting te kunnen maken over de aanwezigheid en densiteit van grondsporen.

Uit het verslag van resultaten bleek dat in tegenstelling tot wat de bureaustudie deed vermoeden naar archeologische verwachting toe, het onderzoeksgebied archeologisch weinig waardevol was.

Na verkennende archeologische boringen (zie Figuur 1) bleek dat de kans op het aantreffen van (een) steentijdsite(s) gering was. Er werd immers geen bewaarde podzolbodem in de boringen opgemerkt, noch werden vuursteenartefacten in de zeefresiduen aangetroffen. Er werd dan ook niet overgegaan tot waarderende archeologische boringen. Aangezien de bodemopbouw initieel wel als relatief intact werd geregistreerd, leek verder vooronderzoek onder de vorm van proefsleuvenonderzoek aangewezen.

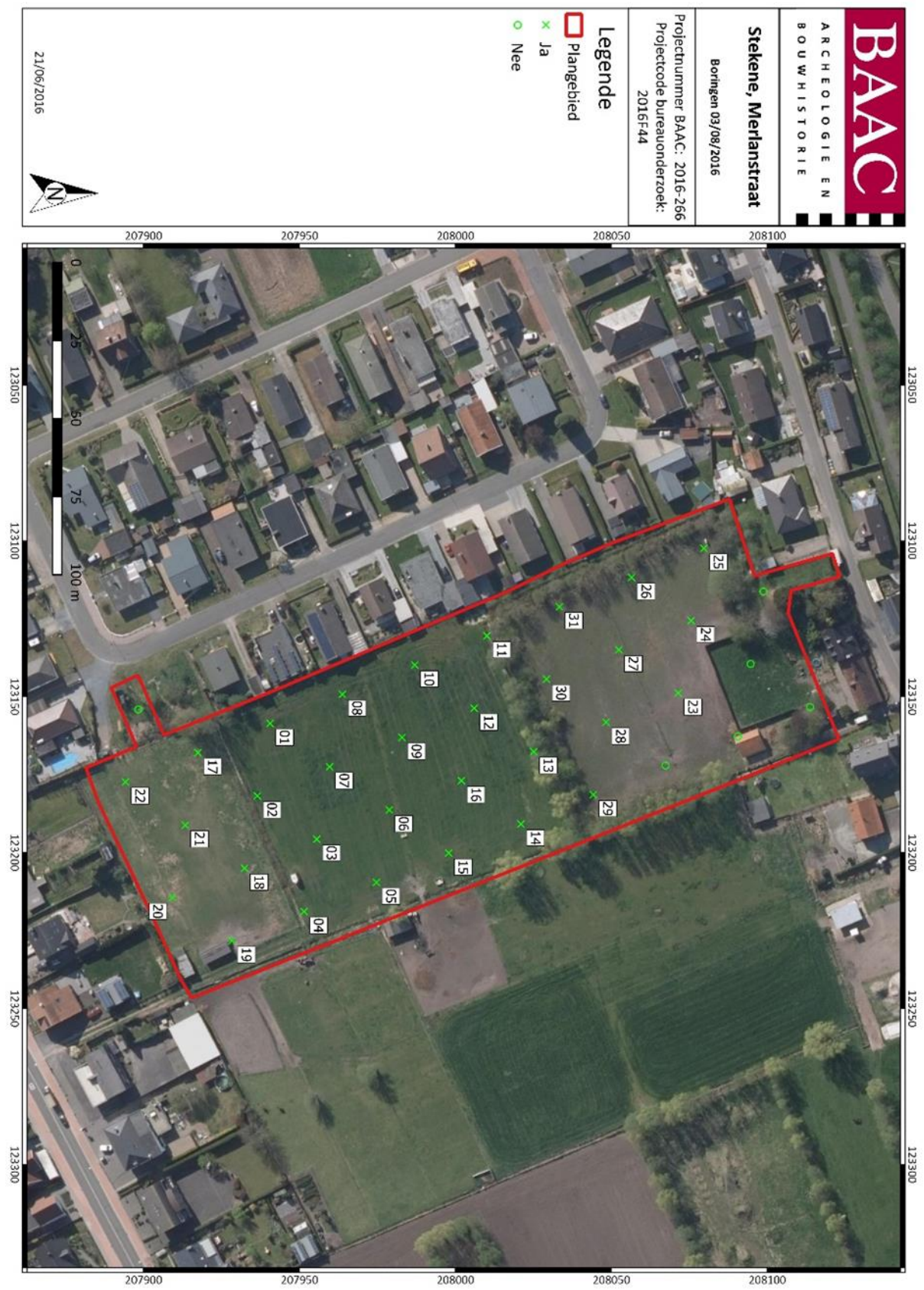
Tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie Figuur 2) bleek vrij snel uit de profielen dat de ondergrond tot minstens 90 centimeter onder het (in de noordwestelijke hoek niet vergraven) archeologisch niveau (5,8m TAW) machinaal vergraven was. Een vrij steriele, opgebrachte zandige laag die meteen onder de ploeglaag zat, was tijdens het verkennend booronderzoek verkeerdelijk als moederbodem beschouwd. Dit was te wijten aan een bemoeilijkte onderzoekssituatie wegens een erg hoge grondwatertafel. De boorgaten liepen snel vol met water waardoor een correcte interpretatie van de bodemopbouw enigszins problematisch was. Om geen nutteloos werk te verrichten en toch de verspreiding van deze diepgaande vergraving afdoende en correct in kaart te brengen werd tijdens het proefsleuvenonderzoek plaatselijk overgegaan van klassieke proefsleuven naar geschrante profielputten. De vergraving bleek een groot deel van het terrein (72% van de gesleufde oppervlakte) te beslaan; enkel in de noordwestelijke hoek van het terrein was de ondergrond gevrijwaard.

Ter hoogte van de noordwestelijke hoek van het onderzoeksterrein was de bodemopbouw in mindere of meerdere mate afgetopt maar voor het overige wel relatief intact. Hier werd namelijk een A-bovenop een C-horizont aangetroffen. Ter hoogte van dit archeologisch niveau kwamen een aantal eerder recente sporen aan het licht. Het betrof homogene, donkere, humeuze, scherp afgelijnde vierkante of rechthoekige sporen. Deze bleken erg geïsoleerd te liggen en misten elke interpretatieve context. Het ging dan ook geenszins om een archeologische structuur. Een vermoedelijke interpretatie behelst landbewerkingssporen en andere sporen van landschapsexploitatie die niet ouder zijn dan de 16^e-18^e eeuw. De archeologische waarde van deze sporen is erg beperkt.

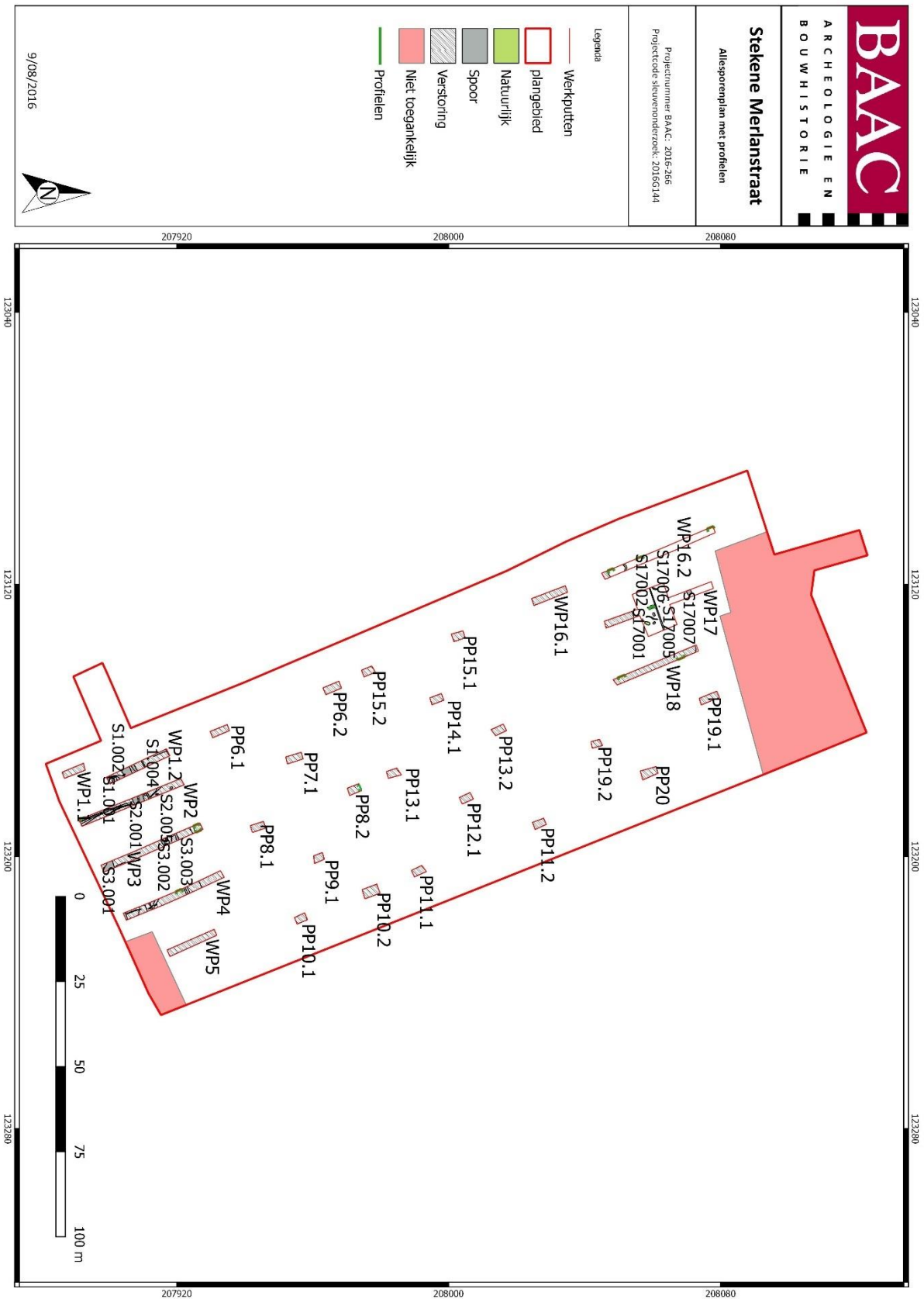
Waar de ondergrond afgegraven en nadien weer opgehoogd werd, werd onder deze ophogingslaag een structureel patroon van vierkante sporen aangetroffen. Louter op grond van historische kennis² en fysieke nabijheid worden deze sporen voorzichtig aan turfontginning door de abdij van Boudelo gelinkt. Gezien deze sporen niet konden gedateerd worden echter, blijft dit een hypothese die niet hard kan gemaakt worden.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de complexwaarde van het onderzoeksgebied te laag is om verder onderzoek aan te raden. BAAC stelt vast dat vervolgonderzoek voor het plangebied onder de vorm van een opgraving aan de Merlanstraat te Stekene niet te verantwoorden is.

² Windey 2013

Figuur 1: verkennend archeologisch booronderzoek: spreiding van de boringen

Figuur 2: Proefsleuvenonderzoek met plaatselijk profielputten in plaats van proefsleuven

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Stekene, Merlanstraat
Onderzoek:	Archeologienota met ingreep in de bodem
Ligging:	Provincie Oost-Vlaanderen, Stekene, Klein-Sinaai, Merlanstraat/Vijfstekestraat/Brugse Heriweg
Kadaster:	Stekene, Afdeling 4 Sinaai , Sectie E, Percelen: 463/R, 463/T, 463/C, 463/X
Coördinaten:	NW: x: 123087.2 y: 208086.0 NO: x: 123161.0 y: 208120.8 ZO: x: 123246.4 y: 207914.6 ZW: x: 123176.3 y: 207882.4

Figuur 3: onderzoeksgebied op de kadasterkaart

Opdrachtgever:

Paul UVIN
IMWO-INVEST N.V.
Vertegenwoordigd door:
Paul Uvin
Waterschootstraat 88
9111 Sint-Niklaas

Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Erkenningsnummer BAAC Vlaanderen:	2015/00020
Projectcode BAAC Vlaanderen:	2016-266
Projectcode bureauonderzoek:	2016F44
Projectcode booronderzoek:	2016H10
Projectcode proefsleuvenonderzoek:	2016G144
Erkend archeoloog/veldwerkleider:	Jeroen Vanden Borre: 2015/00021 David Demoen: 2015/00062
Bewaarplaats archief:	Archeologische Dienst Waasland

2.2 Vervolgonderzoek

Gezien uit het vooronderzoek blijkt dat het onderzoeksterrein een erg lage archeologische waarde heeft, stelt BAAC geen vervolgonderzoek voor.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.

2.3 Bibliografie

CROMBE P. et al. 2013: Hunter-gatherer responses to the changing environment of the Moervaart paleolake (Nw Belgium) during the Late Glacial and Early Holocene, *Quaternary International* 308-309, p173.

WINDEY S., 2013: *Middeleeuwse metallurgie. Archeometallurgische studie van de metaalslakken uit drie Oost-Vlaamse sites*. Masterproef voorgelegd tot het behalen van graad van Master in de archeologie, p35

2.4 Lijst met figuren

Figuur 1: Verkennend archeologisch booronderzoek: spreiding van de boringen	3
Figuur 2: Proefsleuvenonderzoek met plaatselijk profielputten in plaats van proefsleuven	4
Figuur 3: Onderzoeksgebied op de kadasterkaart	5